

І СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну	
Повна назва навчальної дисципліни	Корпоративна соціальна відповідальність
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Сумський державний університет
Повна назва структурного підрозділу	Навчально-науковий інститут фінансів, економіки та менеджменту імені Олега Балацького. Кафедра управління.
Розробник(и)	Кубатко Вікторія Василівна, кандидат економічних наук, асистент кафедри управління
Рівень вищої освіти	Перший рівень вищої освіти; НРК – 7 рівень; QF-LLL – 6 рівень; FQ-EHEA – перший цикл
Семестр вивчення навчальної дисципліни	5-8 семестр
Обсяг навчальної дисципліни	Обсяг навчальної дисципліни становить 5 кредитів ЄКТС, 150 годин, з яких 48 годин становить контактна робота з викладачем (16 години лекцій, 32 години практичних занять), 102 години становить самостійна робота, атестація
Мова(и) викладання	Українська
2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі	
Статус дисципліни	Вибіркова навчальна дисципліна для освітньої програми «Менеджмент»
Передумови для вивчення дисципліни	Відсутні
Додаткові умови	Додаткові умови відсутні
Обмеження	Обмеження відсутні
<p>3. Мета навчальної дисципліни «Корпоративна соціальна відповідальність» є формування у фахівців комплексу теоретичних знань та практичних навичок щодо корпоративної соціальної відповідальності (далі – КСВ) і набуття ними відповідних професійних компетентностей, що забезпечують формування соціально-відповідальної поведінки.</p> <p><i>Основними завданнями</i> вивчення дисципліни є теоретична та практична підготовка студентів з питань ознайомлення студентів із загальними закономірностями становлення та розвитку інституту корпоративної відповідальності, виявлення значення запровадження КСВ в міжнародному</p>	

середовищі та в національній системі відносин «держава - бізнес - громадськість»; сприяння розвитку здібностей, що дозволяють фахівцям здійснювати управлінську, організаційну, методичну, діагностичну, інноваційну, проектну діяльність при регулюванні КСВ бізнесу, а також розвитку здатності самостійно формулювати думку щодо ефективних шляхів впровадження КСВ бізнесу в Україні; формування у студентів розуміння значення головних проблем і перспектив розвитку КСВ в Україні, які б сприяли взаємовигідному співробітництву між органами влади, бізнесом та суспільством, а також пошуком нових форм державно-приватної взаємодії з метою економічного, соціального та екологічного розвитку, вдосконалення систем менеджменту успішних організацій.

Результати навчання:

- знати місце та значення КСВ для бізнесу в Україні; загальні поняття та підходи до управління процесами соціальної відповідальності різних суб'єктів суспільного розвитку; законодавчо-нормативне регулювання КСВ в Україні та за кордоном; структуру державного апарату в сфері регулювання КСВ бізнесу.
- вміти правильно застосовувати методи, принципи, форми управління КСВ бізнесу в практичній діяльності; ідентифікувати, аналізувати і ранжувати очікування стейкхолдерів з позиції КСВ; застосовувати основні принципи прийняття етичних управлінських рішень; аналізувати соціальну звітність організацій та використовувати її в розробці програм організаційного розвитку.

4. Зміст навчальної дисципліни

Програма курсу складається з 8 тем, в яких узагальнюються методи запровадження, формування, розвитку та ефективного управління системою корпоративної соціальної відповідальності бізнесу у загальній системі менеджменту успішної організації (підприємства, компанії, фірми, установи тощо). Цей курс ретельно і послідовно пояснює основні положення, зміст, структуру і вимоги міжнародної звітності та особливості складання соціальної (нефінансової) звітності в Україні. Крім того, цей курс надає знання щодо основних аспектів залучення місцевих громад до КСВ бізнесу. Особлива увага приділяється застосуванню методів порівняльного та інституційного аналізу, необхідних для ефективного реалізації КСВ проектів.

Теоретичним підґрунтям курсу «Корпоративна соціальна відповідальність» є теорія управління, менеджмент, планування діяльності підприємства, управління персоналом, документообіг, адміністративний менеджмент.

Тема 1 Концептуальні основи розвитку корпоративної соціальної відповідальності

Суть та значення корпоративної соціальної відповідальності. Провідні ініціативи в галузі корпоративної соціальної відповідальності. Моделі корпоративної соціальної відповідальності (американська, європейська, японська тощо). Етапи розвитку корпоративної соціальної відповідальності в міжнародному і українському контекстах.

Тема 2. Ініціативи корпоративної соціальної відповідальності бізнесу в Україні

Огляд корпоративного управління в Україні. Залучення стейкхолдерів: українські реалії. Значення КСВ для удосконалення ефективного розвитку бізнесу та подолання нефінансових ризиків. Впровадження ініціатив КСВ у

бізнес-середовищі. Організаційна структура організацій з врахуванням структурних підрозділів відповідальних за КСВ. Особливості соціальної відповідальності малого та середнього бізнесу. Суть та значення відповідального ставлення організацій до довкілля. Екологічні ініціативи українського бізнес-середовища.

Тема 3. Стратегія соціальної відповідальності в ринковому середовищі

Принципи КСВ бізнесу у відносинах із споживачами. Міжнародні та українські ініціативи із захисту прав людини в бізнес-середовищі. Чесні управлінські практики (відповідальні закупки, добросовісна конкуренція, етична поведінка з різними контрагентами). Міжнародний та український досвід впровадження принципів соціальної відповідальності відносно споживачів. Корпоративні нефінансові соціальні звіти: сутність, завдання, зміст, форма. Соціальна звітність українських організацій.

Тема 4. Соціально відповідальна поведінка різних суб'єктів суспільного розвитку

Відповідальна держава і збалансований розвиток країни. Державне регулювання КСВ бізнесу: міжнародний досвід. Культура споживання та його вплив на розвиток КСВ. Ефективна комунікація зі стейкхолдерами. Соціальна відповідальність ЗМІ: вплив на поведінкові моделі в суспільстві. Законодавство України у сфері праці як основа КСВ у відносинах з працівниками. Соціальна відповідальність освіти та науки. Співпраця бізнесу і освіти.

Тема 5. Державний інструментарій регулювання КСВ бізнесу

Державні структурні органи влади відповідальні за становлення та розвиток КСВ бізнесу в Україні. Форми, методи та інструменти державного впливу на становлення та сприяння розвитку КСВ бізнесу в Україні. Екологічне законодавство України.

Тема 6. Соціально відповідальні відносини бізнесу з територіальними громадами

Етапи розвитку корпоративної соціальної відповідальності в регіоні. Формування уявлення про КСВ у діловому середовищі та серед місцевого населення. Вплив громади на роботу компаній та відповідальність компаній перед населенням. Особливості розвитку соціальної відповідальності в регіонах України. Співпраці у ланцюжку «компанія - місцева адміністрація - громада». Форми співпраці бізнес-структур з неурядовими організаціями.

Тема 7. Чесні управлінські практики

Добросовісна конкуренція. Захист інтелектуальної власності. Боротьба з відмиванням грошей. Відповідність законодавству і запобігання корупції як інструменти системи управління ризиками у загальній системі менеджменту організації.

Тема 8. Оцінка ефективності програм та індикативна база КСВ

Оцінка ефективності компаній у сфері КСВ у глобальному і національному вимірах. Оцінка корпоративного рівня розвитку КСВ. Індекси з КСВ як орієнтир для розробки критеріїв оцінки. Збалансована система показників із КСВ.

5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе:

РН 1.	Демонструвати знання щодо загальних понять та підходів до управління процесами КСВ бізнесу та основних аспектів залучення місцевих громад до КСВ бізнесу.
РН 2.	Вміти застосовувати методи, принципи, форми управління КСВ бізнесу в практичній діяльності.
РН 3.	Застосовувати основні принципи прийняття етичних управлінських рішень.
6. Роль навчальної дисципліни у досягненні програмних результатів	
Програмні результати, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна:	
ПРН 4	Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.
ПРН 12	Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.
ПРН 15	Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), виявляти повагу до різноманітності та міжкультурності.
7. Види навчальних занять та навчальної діяльності	
7.1 Види навчальних занять	
<p>Видами навчальних занять при вивченні дисципліни є лекції (Л), практичні заняття (ПЗ) та самостійне вивчення (СРС):</p> <p>Тема 1.</p> <p><i>Л 1. Концептуальні основи розвитку корпоративної соціальної відповідальності</i></p> <p>Суть та значення корпоративної соціальної відповідальності. Провідні ініціативи в галузі корпоративної соціальної відповідальності.</p> <p><i>СРС 1.</i> Етапи розвитку корпоративної соціальної відповідальності в міжнародному і українському контекстах.</p> <p><i>ПЗ 1-2.</i> Аналізування моделей корпоративної соціальної відповідальності (американська, європейська, японська тощо). Розв'язування ситуаційної справи «Національна стратегія з КСВ в Австралії».</p> <p>Тема 2.</p> <p><i>Л 2. Ініціативи корпоративної соціальної відповідальності бізнесу в Україні</i></p> <p>Огляд корпоративного управління в Україні. Залучення стейкхолдерів: українські реалії. Значення КСВ для удосконалення ефективного розвитку бізнесу та подолання нефінансових ризиків. Впровадження ініціатив КСВ у бізнес-середовищі.</p> <p><i>СРС 2.</i> Особливості соціальної відповідальності малого та середнього бізнесу.</p> <p><i>ПЗ 3-4.</i> Обговорення екологічних ініціатив українського бізнес-середовища. Побудова організаційної структури організацій з врахуванням структурних підрозділів, відповідальних за КСВ. Тестування за лекційними матеріалами Л 1-2.</p>	

Тема 3.

Л 3. Стратегія соціальної відповідальності в ринковому середовищі

Принципи КСВ бізнесу у відносинах із споживачами. Міжнародні та українські ініціативи із захисту прав людини в бізнес-середовищі. Чесні управлінські практики (відповідальні закупки, добросовісна конкуренція, етична поведінка з різними контрагентами).

СРС 3. Чесні управлінські практики (відповідальні закупки, добросовісна конкуренція, етична поведінка з різними контрагентами). Міжнародний та український досвід впровадження принципів соціальної відповідальності відносно споживачів.

ПЗ 5-6. Обговорення змісту, форми корпоративної нефінансової соціальної звітності. Розв'язування ситуаційної справи «Заходи протидії підробленню продукції. Приклад компанії Microsoft».

Тема 4.

Л 4. Соціально відповідальна поведінка різних суб'єктів суспільного розвитку

Відповідальна держава і збалансований розвиток країни. Державне регулювання КСВ бізнесу: міжнародний досвід. Культура споживання та його вплив на розвиток КСВ. Ефективна комунікація зі стейкхолдерами.

СРС 4. Соціальна відповідальність ЗМІ: вплив на поведінкові моделі в суспільстві. Законодавство України у сфері праці як основа КСВ у відносинах з працівниками.

ПЗ 7-8. Обговорення соціальної відповідальності освіти та науки, особливостей співпраці бізнесу і освіти. Тестування за лекційними матеріалами Л 3-4.

Тема 5.

Л 5. Державний інструментарій регулювання КСВ бізнесу

Державні структурні органи влади, відповідальні за становлення та розвиток КСВ бізнесу в Україні. Екологічне законодавство України.

СРС 5. Форми, методи та інструменти державного впливу на становлення та сприяння розвитку КСВ бізнесу в Україні.

ПЗ 9-10. Розв'язування ситуаційної справи «Національна стратегія КСВ: крок уперед».

Тема 6.

Л 6. Соціально відповідальні відносини бізнесу з територіальними громадами

Етапи розвитку корпоративної соціальної відповідальності в регіоні. Формування уявлення про КСВ у діловому середовищі та серед місцевого населення. Вплив громади на роботу компаній та відповідальність компаній перед населенням.

СРС 6. Особливості розвитку соціальної відповідальності в регіонах України. Співпраці у ланцюжку «компанія - місцева адміністрація - громада».

ПЗ 11-12. Аналізування форм співпраці бізнес-структур з неурядовими організаціями. Розв'язування ситуаційної справи «Досвід компанії ДТЕК: Розвиток і підтримка громад». Тестування за лекційними матеріалами Л 5-6.

Тема 7.

Л 7. Чесні управлінські практики

Добросовісна конкуренція. Захист інтелектуальної власності. Боротьба з відмиванням грошей.

СРС 7. Відповідність законодавству і запобігання корупції як інструменти системи управління ризиками у загальній системі менеджменту організації.

ПЗ 13-14. Розв'язування ситуаційної вправи «Національна стратегія з КСВ в Італії».

Тема 8.

Л 8. Оцінка ефективності програм та індикативна база КСВ

Оцінка ефективності компаній у сфері КСВ у глобальному і національному вимірах. Індокси з КСВ як орієнтир для розробки критеріїв оцінки.

СРС 8. Оцінка корпоративного рівня розвитку КСВ.

ПЗ 15-16. Аналізування особливостей використання збалансованої системи показників із КСВ. Тестування за лекційними матеріалами Л 7 - 8.

7.2 Види навчальної діяльності

НД 1. Підготовка до практичних занять з використанням опорного мультимедіа-конспекту.

НД 2. Презентація індивідуальної/групової самопідготовки до практичних занять.

НД 3. Написання поточних контролів та контролів підсумкового сумативного оцінювання.

8. Методи викладання, навчання

Дисципліна передбачає навчання через:

МН1. Інтерактивні лекції, лекції-обговорення, використання електронних засобів навчання (мультимедійне обладнання);

МН2. Практичні заняття (інтерактивні дискусії, індивідуальна та групова форма роботи, використання електронних засобів навчання, тестування);

МН3. Практико-орієнтоване навчання (запрошення практиків – управлінців, що використовують у своїй діяльності положення КСВ).

Лекції надають студентам можливість акумулювати та використовувати свої знання та розуміння положень корпоративної соціальної відповідальності.

Практичні заняття та дискусії дозволяють формувати знання щодо загальних понять та підходів до управління процесами КСВ бізнесу та основних аспектів залучення місцевих громад до КСВ бізнесу (РН 1). Крім того, практичні завдання дозволяють студентам оволодіти методами, принципами та формами управління КСВ бізнесу в практичній діяльності (РН 2), а також застосовувати основні принципи прийняття етичних управлінських рішень (РН 3). *Самостійна робота студента* передбачає інтеграцію різних видів індивідуальної та колективної навчальної діяльності, яка здійснюється як під час аудиторних, поза аудиторних занять без участі викладача так і під його керівництвом.

9. Методи та критерії оцінювання

9.1. Критерії оцінювання

Критерієм успішного проходження здобувачем вищої освіти оцінювання є досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни. Мінімальний пороговий рівень оцінки визначається за допомогою якісних критеріїв та трансформується в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової шкали. Під час проведення контрольних заходів використовується 100-бальна шкала оцінювання з можливістю переведення в інші:

Шкала оцінювання ECTS	Визначення	Чотирибальна національна шкала оцінювання	Рейтингова бальна шкала оцінювання
A	Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	$90 \leq RD \leq 100$
B	Вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	$82 \leq RD < 89$
C	Загалом правильна робота з певною кількістю помилок		$74 \leq RD < 81$
D	Непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	$64 \leq RD < 73$
E	Виконання задовольняє мінімальні критерії		$60 \leq RD < 63$
FX	Можливе повторне складання	2 (незадовільно)	$35 \leq RD < 59$
F	Необхідний повторний курс з навчальної дисципліни		$RD < 34$

9.2 Методи поточного формативного оцінювання

Оцінювання протягом семестру проводиться у формі оцінки систематичності та активності роботи студента на лекційних та практичних заняттях (M1), виконання дослідницьких завдань (M2), письмових опитувань (тестування – (ПЗ 3, ПЗ 4, ПЗ 7, ПЗ 8, ПЗ 11, ПЗ 12, ПЗ 15, ПЗ 16) (M3), оцінки виконання підсумкового контролю (M4).

9.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання

Оцінка студента формується таким чином:

CO1 : систематичність і активність роботи на лекційних та практичних заняттях – тах 8 б. (лекції) + тах 16 б. (практичні заняття). CO1 тах (24 б.)

CO2 : тематичні тестування (ПЗ 3, ПЗ 4, ПЗ 7, ПЗ 8, ПЗ 11, ПЗ 12, ПЗ 15, ПЗ 16) – тах 8 б.;

CO3 : виконання завдань індивідуально та у міні-групах (ПЗ 1, ПЗ 2, ПЗ 5, ПЗ 6, ПЗ 11, ПЗ 12) – тах 28 б.;

CO4 : виконання підсумкового контролю – 40 б.

Форма підсумкового контролю – ПМК.

10. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни	
10.1 Засоби навчання	Навчальний процес потребує використання мультимедіа (ЗН 1)
10.2 Інформаційне та навчально- методичне забезпечення	<p><i>Основна література.</i></p> <p>Охріменко О.О., Іванова Т.В. Соціальна відповідальність. – Навч. посіб. – Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут». – 2015. –180 с.</p> <p>Соціальна відповідальність як стратегічний пріоритет розвитку страхового бізнесу // Страхова справа. – 2018. – № 4. – С. 24-27.</p> <p>Горохова, Т. В. Соціальна відповідальність рекламної діяльності компаній як засіб оптимізації функціонування соціуму / Т. В. Горохова, В. С. Цибуліна // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2018. – № 23. – С. 180-183.</p> <p>Гребеннікова, А. А. Соціальна відповідальність аграрного бізнесу в Україні / А. А. Гребеннікова // Ефективна економіка. – 2017. – № 12.</p> <p>Гридковець, Л. М. Соціальна відповідальність і наукова доброчесність як складові філософії сучасного бізнесу / Л. М. Гридковець // Вісник Київського інституту бізнесу та технологій. – 2019. – № 3. – С. 72-73.</p> <p><i>Інформаційні ресурси в Інтернеті.</i></p> <p>Сталий розвиток та корпоративна соціальна відповідальність [Електронний ресурс]: за даними Українського інституту інформаційних технологій в освіті. Концепція сталого розвитку та визначення соціальної відповідальності.– Режим доступу: http://moodle.udec.ntu-kpi.kiev.ua/moodle/mod/resource/view.php?id=4402.</p> <p>Індекс прозорості й підзвітності компаній / Центр розвитку корпоративної соціальної відповідальності // [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.csr-ukraine.org/rezultati_indeksu_prozorosti.html</p> <p>7. Зелена книга Європейського Союзу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rspenergy.ru/main/static.asp?art_id=1552</p>

II ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Т е м а	Загальний обсяг, годин	Лекції, годин	Практичні, годин	Лаборат орні, годин	Самостійне опрацювання матеріалу (СРС), годин	Індивід. завдання, годин (із обсягу СРС)
<i>Тема 1. Концептуальні основи розвитку корпоративної соціальної відповідальності</i>	18	2	4		12	
<i>Тема 2. Ініціативи корпоративної соціальної відповідальності бізнесу в Україні</i>	18	2	4		12	
<i>Тема 3. Стратегія соціальної відповідальності в ринковому середовищі</i>	18	2	4		12	
<i>Тема 4. Соціально відповідальна поведінка різних суб'єктів суспільного розвитку</i>	18	2	4		12	
<i>Тема 5. Державний інструментарій регулювання КСВ бізнесу</i>	18	2	4		12	
<i>Тема 6. Соціально відповідальні відносини бізнесу з територіальними громадами</i>	20	2	4		14	
<i>Тема 7. Чесні управлінські практики</i>	20	2	4		14	
<i>Тема 8. Оцінка ефективності програм та індикативна база КСВ</i>	20	2	4		14	
Всього з навчальної дисципліни за денною формою навчання	150	16	32	-	102	-

Додаток 1**Узгодження результатів навчання з методами викладання, навчання та оцінювання**

Програмні компетентності / результати навчання	Результат навчання за дисципліною	Види навчальних занять	Види навчальної діяльності	Методи, технології викладання і навчання	Засоби навчання	Методи та критерії оцінювання
ПРН 4	РН3.	Л, ПЗ	НД 1 НД 2 НД 3	МН1 МН2 МН3	ЗН 1	М1 М2
ПРН 12	РН1.	Л, ПЗ	НД 1 НД 2 НД 3	МН1 МН2 МН3	ЗН 1	М1 М2
ПРН 15	РН2.	Л, ПЗ	НД 1 НД 2 НД 3	МН1 МН2 МН3	ЗН 1	М1 М2 М3